

ресурсів, доступних для взаємодії з цими запитами. Він вказує, що саме людина дає оцінку ситуації, визначаючи величину потенційного стресора, зіставляючи запити оточення з оцінкою власних ресурсів, необхідних для того, щоб опанувати ці запити. Р. Лазарус стверджував, що копінг не завжди є продуктивним; його ефективність залежить від двох чинників: реакції у відповідь на стресову ситуацію і контексту, в якому цей копінг реалізується.

Можна відокремити три рівні його функціонування: копінг-дії, копінг-стратегії та копінг-стилі. Копінг-дії (те, що індивід відчуває, думає або робить) часто групуються в копінг-стилі (наприклад, групу стратегій, які є концептуально схожими за діями). Прикладом копінг-стилю є "звернення до інших". Іноді поняття копінг-дії і копінг-стратегії використовуються як взаємозамінні, тоді як копінг-стилі загалом належать до дій або стратегій, які послідовно використовуються індивідом, щоб подолати стрес.

Частіше стресовими факторами, що обумовлюють екстремальність діяльності працівників поліції та військовослужбовців Національної гвардії, є:

- психологічні: небезпека для життя і здоров'я, небезпека для життя і здоров'я, інформаційна невизначеність, раптовість впливу, неочікуваність стимулу, підвищена відповідальність, одноманітність дій, дефіцит часу й інформації, напружені стосунки в колективі, невизначеність, складність завдання, наявність перешкод, небезпека для життя і здоров'я;

- різні фізичні та фізіологічні: нерухомість, гіподинамія, хвороба, травми, надмірне фізичне навантаження і т.д.;

- інші фактори: робота вночі; режим, що перевищує денні й тижневі ергономічні норми.

Висновки: Як бачимо, періоди психологічної кризи,

тобто стреси, надзвичайні ситуації та умови, фрустрації, конфлікти приводять до різних типів реагування особистості, які визначаються багатьма факторами, в першу чергу силою стресу, особистісними особливостями особистості, її психологічної стійкістю.

Література

1. Землянська О.В. Особливості когнітивної сфери в екстремальних ситуаціях / О. В. Землянська, М. М. Кузьминова // Зб. наук. праць Проблеми екстремальної та кризової психології. - Харків, 2007. - Вип. 1. - С. 78-87.

2. Мазяр О. В. Особливості суб'єктивної поведінки в екстремальних ситуаціях / О. В. Мазяр // Актуальні проблеми психології, зб. наук. пр. / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. - К. : Ло-Тч>с, 2008. - Т. 7. - Вип. 15. - С. 195-198.

3. Наказ № 842 МВС України від 28.07.2004р. "Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України".

4. Панок В.Г. Психологія життєвого шляху особистості: монографія / В.Г. Панок, Г.В. Рудь.—К.: Ніка-Центр, 2006. - 277с.

5. Рубінштейн С.Л. Основы общей психологии. М., 1946, переиздание: СПб, "Питер Ком", 1999, - 720 с.

Чухраєва Г. В.,

кандидат медичних наук,

начальник Центру психіатричної допомоги та

професійного психофізіологічного відбору

ДУ "ТМО МВС України по Харківській області"

Надійшла до редакції: 18.11.2015

УДК 343.2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Крижановська О. В.

В статті розглянуті особливості початкового етапу розслідування умисних вбивств, вчинених на замовлення. Охарактеризовані необхідні слідчі дії та тактичні операції, які здійснюються при розслідуванні злочинів зазначеної категорії.

Проаналізовані типові слідчі ситуації та розглянуті версії, що висуваються при розслідуванні кримінальних проваджень про умисні вбивства, вчинені на замовлення.

Ключові слова: умисне вбивство, вчинене на замовлення, криміналістична характеристика злочину, початковий етап, слідчі версії, доказування, слідча група, огляд місця події, допит свідків, допит очевидців, криміналістична експертиза, досудове розслідування, підозрюваний, виконавець, організатор, замовник, жертва убивства, кримінальне провадження.

В статье рассмотрены особенности первоначального этапа расследования умышленных убийств, совершенных по найму. Охарактеризованы необходимые следственные действия и тактические операции, осуществляемые при расследовании преступлений указанной категории.

Проанализированы типичные следственные ситуации и рассмотрены версии, которые выдвигаются при

расследовании уголовных дел по заказным убийствам.

Ключевые слова: умышленное убийство, совершенное по найму, криминалистическая характеристика преступления, начальный этап, следственные версии, доказывание, следственная группа, осмотр места происшествия, допрос свидетелей, допрос очевидцев, криминалистическая экспертиза, досудебное расследование, подозреваемый, исполнитель, организатор, заказчик, жертва убийства, уголовное производство.

In the article the features of the initial phase of the investigation of homicides committed in order. We characterize the necessary investigative actions and tactical operations that are carried out in the investigation of crimes of this category.

Investigators analyzed the typical situation and versions that are put forward in the investigation of criminal proceedings on murder committed in order.

Keywords: murder committed in order criminological characteristics of the offense, the initial phase, investigative leads, evidence, the investigation team, review the scene, interviewing witnesses, questioning witnesses, forensic examination, pre-trial investigation, the suspect, artist, organizer, customer offering murder, criminal proceedings.

Актуальність теми. Політичні та економічні зміни в Україні, недосконалість законодавства у сфері фінансово-кредитної, банківської і комерційної діяльності, та низка інших чинників призвели до активізації злочинності, зокрема й вчинення злочинів проти життя кваліфікованими способами – убивств на замовлення.

Кількість умисних вбивств, вчинених на замовлення із кожним роком суттєво зростає, проте якість і результативність їх розслідування залишається на низькому рівні, оскільки їх розслідування – це складна багатоаспектна проблема, яка ускладнена відсутністю науково обґрунтованої криміналістичної методики.

Метою статті є розгляд особливостей початкового етапу розслідування умисних вбивств, вчинених на замовлення, аналіз необхідних слідчих дій і тактичних операцій з метою відповідної кваліфікації злочину та ефективного розслідування вбивств зазначеної категорії.

Виклад основного матеріалу. Виявлення та розслідування умисних вбивств вчинених на замовлення, завжди викликає значні труднощі у працівників оперативних та слідчих підрозділів, що зумовлюється замаскованим характером його підготовки, професійним рівнем злочинів та активною протидією розслідуванню. Більше того, з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України 2012 року [1] змінений порядок документування фактів готування та вчинення убивств на замовлення, що вимагає наукового осмислення та розроблення типових моделей роботи для працівників оперативних підрозділів та слідчих.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних питань, пов'язаних із удосконаленням виявлення та розслідування вбивств, зробили такі вчені-криміналісти України та інших держав, як Т. В. Авер'янова, Ю. П. Аленін, О. Я. Баєв, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, В. І. Бояров, В. І. Василінчук, О. М. Васильєв, Л. Г. Відонов, В. К. Гавло, В. Г. Гончаренко, М. С. Гурєв, А. В. Дулов, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, В. П. Колмаков, О. Г. Лукашевич, Г. А. Матусовський, М. В. Салтевський, В. В. Тіщенко, М. П. Яблоков тощо.

Окремі проблеми розслідування вбивств на замовлення досліджували такі вчені-криміналісти України та інших держав, як: В. П. Бахін, А. І. Бородулін, В. І. Бояров, В. Ф. Глазирін, В. О. Коновалова, М. О. Селіванов, І. В. Сервецький, Б. Ф. Тимошенко, В. Ю. Шепітько та інші.

Специфіка розслідування вбивств на замовлення, особливість контингенту осіб, які їх вчиняють, вимагають від слідчого проведення значного кола слідчих дій і оперативно-розшукових заходів.

Необхідний комплекс слідчих дій та оперативно - розшукових заходів в будь-якій слідчій ситуації розподіляється за наступними напрямками:

а) огляд місця події та прилеглої до нього території, встановлення очевидців та інших свідків злочину розраховані на перевірку версій про сам факт, предмет злочинного посягання, наслідки (жертва залишилася в живих, поранена або вбита), спосіб, час, місце; про виконавця, його вік, фізичні ознаки, професійні навички та особисті якості, осудність, мотиви і цілі скоєння злочину, версії про можливих свідків, в тому числі очевидців (в тих випадках, коли на початковому етапі розслідування вони не були встановлені або встановлені не всі);

б) оперативно - розшукові заходи, спрямовані на затримання підозрюваних по “гарячих слідах” допомагають підтвердити на практиці версії про виконавця, а згодом - посередника та замовника вбивства, а також про інші

обставини злочину;

в) проведення слідчих дій і оперативно - розшукових заходів за постійним місцем проживання і місцем роботи потерпілого; вони дозволяють перевірити версії про певні властивості особистості самого потерпілого (його комерційної, господарської, соціально - політичної, в тому числі і протиправної діяльності), про замовника і організатора вбивства та інших співучасників, безпосередніх і похідних наслідків вчиненого злочину;

г) також з метою встановлення аналогічних випадків замовного вбивства за способом, обстановкою вчинення вбивства використовуються відповідні види оперативних обліків (як регіональні, так і всеукраїнські). Робота в даному напрямку проводиться на підставі даних, отриманих в ході огляду місця події і вилучених при цьому речових доказах [2, с. 56].

На думку Р.С. Белкіна, початковий етап розслідування будь-якого злочину представляє собою комплекс оперативно-розшукових заходів і слідчих дій, спрямованих на встановлення очевидців злочину, виявлення, фіксацію і вилучення слідів злочину, речових доказів та їх дослідження, заходів по оцінці фактичної інформації та висунення версій.

При надходженні повідомлення про вбивство або замах на нього на місце скоєння злочину негайно направляється слідчо-оперативна група. Виходячи з характеру повідомлення, до виїзду на місце вчинення злочину, вже можна припустити про “замовний” характер злочину. Перші припущення про “замовний” характер злочину можуть бути висловлені на підставі отриманого повідомлення, його аналізу та порівняння з ознаками характерними для інших видів злочинів.

Белкін Р.С. приділяє значну увагу на початковому етапі розслідування - роботі по “гарячих” слідах. Він стверджує, що саме завдяки цьому можуть бути встановлені особи, запідозрені в причетності до скоєння злочину. З цими особами необхідно провести ряд слідчих дій, наприклад, огляд, особистий обшук, отримання зразків компонентів життєдіяльності людини (кров, слина та ін.).

Необхідність в проведенні тих чи інших дій на місці події, пов'язаної з виявленням трупа, залежить від конкретної ситуації [3, с. 28].

Певна інформація про особу виконавця та інших учасників злочинного задуму (організатора, посередника) може бути отримана в ході огляду трупа на предмет виявлення на ньому слідів дій з приховування злочину, в тому числі пов'язані з перетягуванням в інше місце.

Важливим напрямком при огляді місця події повинні стати заходи, спрямовані на пошук різного роду записок, схем, планів, фотознімків. На перший погляд може здаватись, що вони нібито не мають відношення до події злочину. Але ці припущення можуть бути помилковими, і тому учасникам огляду необхідно роз'яснити, що в разі виявлення ними таких об'єктів, без дозволу слідчого торкатися до них не слід, так як вони можуть нести важливу доказову інформацію.

Оскільки в більшості випадків виконавець з жертвою не знайомий, то мова може йти про записи із зазначенням адреси жертви, його прізвища, номера автомашини, плану (схеми) розташування будинку, під'їзних шляхів, прохідних дворів (для відходу з місця злочину). На цих предметах можуть бути сліди рук виконавця, а в окремих випадках посередника або організатора. Наявність слідів зазначених осіб може бути доказом того, що названі особи є учасниками злочинної групи [4, с. 55].

В свою чергу, Саїнчин О.С. стверджує, що початковий етап розслідування вбивства починається з моменту знаходження ознак вчинення злочину [5, с. 51]. На даному етапі характерним є проведення таких слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, як: огляд місця події; проведення оперативно-розшукових заходів, допит можливого підозрюваного; допит свідків, очевидців; огляд живих осіб; призначення судово-медичних експертиз та ін.

Вже на цьому етапі вирішується питання про порушення або відмову в порушенні кримінального провадження. З моменту встановлення особи, підозрюваної у вчиненні вбивства, і визначення ступеня її вини вирішується питання про пред'явлення їй обвинувачення [6, с. 154].

Жерж Н.А. вважає, що ефективність початкових слідчих дій при розслідуванні вбивств, багато в чому залежить від організованості та системності їх проведення слідчо-оперативною групою. Організованість їх роботи можна виокремити в певну методику дій, якої повинні дотримуватися члени слідчо-оперативної групи під час огляду місця події, а саме:

1) опитування очевидців події для отримання відомостей, необхідних для розслідування вбивства по "гарячих слідах";

2) огляд місця події (за участю експерта-криміналіста). У разі особливої складності об'єктів огляду в ньому можуть брати участь декілька слідчих і фахівців, тоді один зі слідчих (зазвичай більш досвідчений) бере на себе керівництво всією роботою;

3) зовнішній огляд трупа на місці його виявлення. За необхідності запрошуються, крім судово-медичного експерта, також інші фахівці, наприклад у галузі судової балістики, вибухової техніки тощо;

4) призначення судово-медичної експертизи трупа, а іноді й деяких інших досліджень;

5) переслідування по "гарячих слідах" із застосуванням службово-розшукової собаки в напрямі, вказаному очевидцями;

6) обстеження території, що прилягає до місця вбивства, силами оперативних працівників. За межами місця події можуть бути виявлені сліди й важливі речові докази, тоді межі слідчого огляду повинні бути розширені;

7) блокування шляхів можливої втечі злочинця працівниками правоохоронних органів;

8) обхід підвір'їв і квартир із проведенням розвідувальних опитувань для виявлення очевидців та збору інформації про можливого злочинця. Далі невідкладно здійснюються допити найбільш важливих очевидців, затримання підозрюваних, їх обшуки, допити тощо [7, с. 409].

Так, враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що особливе значення на початковому етапі розслідування убивств, вчинених на замовлення, займає огляд місця події. Від своєчасності, повноти і об'єктивності огляду, а також від вмілого використання його результатів багато в чому залежить успіх розслідування вказаної категорії злочинів.

Місце події як складне структурне утворення передбачає виділення ряду взаємопов'язаних елементів, що сприяє всебічному і повному дослідженню розслідуваного злочину. В якості елементів місця події можна виділити:

а) труп або частини розчленованого трупа;

б) ділянка місцевості або приміщення, де локалізована пригода;

в) сліди вчинення вбивства і ознаки приховування вбивства;

г) сліди перебування на місці події злочинця або інших учасників злочину.

Алгоритм діяльності з розслідування умисних вбивств, вчинених на замовлення, можна представити наступним чином: а) оцінка слідчої ситуації; б) висунення версій по основних обставинах розслідування події; в) постановка тактичних завдань; г) планування та виробництво окремих слідчих дій і фактичних операцій по перевірці версій, вирішення поставлених завдань.

У найбільш загальному вигляді у провадженнях по вбивства, вчинених на замовлення можна виділити три типові ситуації:

1. Розслідування проводиться в умовах наявності трупа потерпілого.

2. Розслідування розпочато у зв'язку із зникненням конкретної особи і наміром про її вбивство.

3. Розслідування розпочато у зв'язку із заявою особи про підготовку "замовного" вбивства [8, с. 72].

Для вбивств, вчинених на замовлення, найбільш характерна перша з типових слідчих ситуацій, хоча іноді зустрічаються і друга й третя. При другій і третій типових ситуаціях на початковому етапі розслідування проводяться загальні традиційні слідчі дії та оперативно-розшукові заходи [9, с. 183].

Розглянемо першу типову слідчу ситуацію, як найбільш характерну для злочинів даної категорії. Після порушення кримінального провадження за фактом виявлення трупа можна виділити ряд наступних слідчих ситуацій, які зустрічаються при розслідуванні вбивств на замовлення :

1. Подана заява свідка про відомі йому факти вбивства, скоєного конкретно особою. Заява може надійти від свідка - очевидця або від свідка, якому стало відомо про вбивство зі слів співучасників або свідків-очевидців. У даній ситуації висуваються такі слідчі версії: а) вбивство скоєно особою, на яку вказав заявник; б) вбивство скоєно іншою особою.

З метою перевірки даних версій доцільно вирішити наступні тактичні завдання: а) встановити місцезнаходження трупа за вказівкою свідка-заявника, перевірити його повідомлення; б) виявити додаткових свідків; в) встановити місцезнаходження підозрюваного; г) виявити дані, які підтверджують або виключають винність підозрюваного.

Засобами вирішення цих завдань є наступні слідчі дії: а) допит заявника про джерела повідомленої інформації та відомі йому обставини злочину; б) огляд місця події та трупа; в) допити свідків про особу, що вчинила вбивство, про обставини злочину і місце знаходження підозрюваного; г) проведення обшуку за місцем проживання або місцезнаходження підозрюваного; д) затримання, огляд підозрюваного і огляд його одягу; е) допит підозрюваного; ж) призначення судово-медичної експертизи трупа, а також інших експертиз (хімічної, біологічної, криміналістичної).

Розглянута ситуація характерна в більшій частині для вбивств, вчинених на замовлення з метою отримання спадщини, визволення житлової площі, з мотивів помсти, ревнощів і т.д. [10, с. 116].

2. Труп виявлений за місцем мешкання потерпілого, особистість вбитого встановлена, відомостей про злочинця немає. Вбивство скоєно в умовах неочевидності, але ознаки маскування відсутні.

В даному випадку версії висувають щодо мотивів вчинення вбивства (з урахуванням обстановки на місці злочину, пози трупа, наявності або відсутності при ньому цінних предметів, грошей та ін.), а також кола осіб, які могли його зробити ("свій" або "чужий", один або декілька). При цьому доцільно вирішити наступні тактичні завдання: а) встановити обставини вбивства (шлях прибуття на місце пригоди, спосіб, знаряддя, час вчинення вбивства та ін.); б) виявити обставини, що вказують на мотив вбивства; в) виявити можливих свідків; г) виявити сліди, предмети і ознаки, що вказують на особу злочинця; д) вивчити особистість потерпілого, його зв'язки.

З метою вирішення зазначених завдань необхідно провести ряд слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, а саме: а) огляд місця події та трупа; б) призначення судово-медичної експертизи; в) призначення криміналістичних та інших судових експертиз; г) допити родичів, близьких, сусідів та інших свідків; д) отримання оперативно-розшуковим шляхом даних про особу потерпілого, його зв'язки, рід діяльності, сварки і конфлікти (побутові, службові), а також про коло підозрюваних осіб.

3. Труп виявлений поза місцем проживання потерпілого, особистість жертви встановлена, відомості про злочинця відсутні. Вбивство характеризується відсутністю слідів маскування. В даному випадку версії висувають щодо мотивів вбивства, кола підозрюваних осіб, причин знаходження потерпілого в даному місці. Як правило, в цих випадках місце виявлення трупа потерпілого із звичайним маршрутом його пересування (наприклад, по дорозі на роботу або з роботи тощо).

Тактичні завдання:

а) встановити обставини події злочину (місце, час, спосіб, використані знаряддя і т.д.);

б) з'ясувати мотиви вбивства (виявити свідків скоєного злочину);

в) вивчити особистість потерпілого, коло його знайомих, обставини, у зв'язку з якими він виявився в даному місці [11, с. 19].

4. Виявлено труп невідомої особи, відомості про злочинця відсутні. В даному випадку версії висувають щодо місця проживання потерпілого (місцевий житель або приїжджий), рід його занять, причини знаходження трупа в місці виявлення, мотивів убивства.

Як правило, при вчиненні вбивства на замовлення факт насильницького заповідання смерті є очевидним. Однак якщо характер даної події не зрозумілий, то висувають також версії і щодо розслідуваної події. Це можуть бути наступні версії: а) скоєно вбивство; б) скоєно самогубство; в) стався нещасний випадок; г) сталася транспортна пригода; д) смерть потерпілого настала з природних причин (хвороба, старість).

Визначення ознак інсценування свідчить про те, що вбивство вчинене особою, яка мала з потерпілим досить близькі відносини (родичі, співмешканці, сусіди, колеги по службі, партнери по бізнесу і ін.) [12, с. 207].

З метою перевірки висунутих версій необхідно вирішити наступні тактичні завдання: 1) встановити особу потерпілого; 2) визначити характер розслідуваної події; 3) з'ясувати основні обставини події (місце, час, спосіб вчинення, знаряддя злочину); 4) виявити свідків; 5) отримати дані, що вказують на особу злочинця; 6) встановити дані, що вказують на мотиви вбивства.

Засоби вирішення зазначених завдань:

а) огляд місця події та трупа;

б) пред'явлення трупа для впізнання на місці події

і в морзі;

в) призначення судово-медичної експертизи трупа, включаючи питання, що стосуються встановлення анатомічних, фізіологічних та інших ознак, які можуть сприяти ідентифікації особи потерпілого;

г) використання системи обліку осіб, зниклих безвісти, надання даних про зниклого безвісти з даними про труп невідомої особи);

д) використання можливостей дактилоскопічного обліку;

е) доручення виробництва оперативно-розшукових заходів для отримання даних: про особу невідомого убитого (хто, де, з ким і з якими обставинами бачив потерпілого раніше в даній місцевості); про зниклих осіб, які не приїхали за призначенням (які були незадовго до виявлення трупа і за прикметами схожі з потерпілим); про осіб, раніше вчинили аналогічні злочини; про розкриті злочини, вчинені аналогічним способом; про осіб, які зверталися за медичною допомогою; про виявлення свідків;

ж) фотографування трупа по правилами пізнавальної фотозйомки складання словесного портрета, опис одягу і місця виявлення трупа;

з) звернення до громадськості по радіо, телебаченню, через пресу;

і) прийняття заходів щодо збереження черепа і кісткових останків для наступного комплексного медично-криміналістичного ідентифікаційного дослідження;

к) допити осіб, які виявили труп, а також інших свідків;

л) призначення відповідних судових експертиз (слідові взуття, крові, частин одягу та ін.) [13, с. 87].

5. Виявлено труп (частини трупа), захований злочинцем.

Вбивство в цих випадках, як правило, скоєно давно, труп знаходиться в стані гнильного розкладу, муміфікований або скелетований, особистість потерпілого не встановлена. Злочинець сховав труп з метою приховування самого факту вбивства. Як правило, виконавцями таких вбивств є "кілери на годину" - особи, які вирішили підзаробити грошей на вбивстві, що складаються у відносинах знайомства з організатором, а іноді з майбутньою жертвою.

Версії висувають щодо місця вчинення вбивства (воно сталося поблизу від місця виявлення трупа або в іншому місці), і способи приховування трупа (чому були обрані дане місце і даний спосіб приховування), причин смерті, особи потерпілого і особи злочинця.

Тактичні завдання: 1) визначити, чи є місце приховування трупа місцем вбивства, якщо так, то де воно вчинене; 2) встановити особу потерпілого; 3) встановити причину смерті; 4) зібрати дані про осіб, яким була вигідна смерть потерпілого або у яких була зацікавленість у приховуванні трупа і самого злочину; 5) з'ясувати час настання смерті і здійснення злочинних дій; 6) визначити спосіб і знаряддя вчинення злочину [14, с. 163].

У випадках, коли потерпілий залишається живим, необхідно вжити термінових заходів для надання йому медичної допомоги, якщо цього не було зроблено до приїзду слідчо-оперативної групи. Після чого, в залежності від його стану, опитати (допитати) його про прикмети і кількість нападників, чи знає він їх, куди і на чому вони зникли, чи надавав він їм опір, і які сліди могли залишитися на їх тілі та одязі, чи надходили в його адресу погрози, передбачуваний мотив злочину і кому вигідна

була б його смерть.

В даному випадку бажано для фіксації крім протоколу використовувати диктофон. Також потрібно негайно встановити у очевидців прикмети і дані зовнішності нападників, їх кількість, в якому напрямку і на якому транспорті вони зникли.

Не зважаючи на значну кількість проведення початкових слідчих дій та тактичних операцій, все ж таки деякі недоліки початкового етапу розслідування вбивств, вчинених на замовлення з'ясовуються, на жаль, тільки в ході судового розгляду.

Якщо в ході досудового слідства не до кінця з'ясовані окремі обставини, то відповідні прогалини використовуються підсудними та їх захисниками для заперечування кваліфікації скоєного. Більш того, саме в процесі судового розгляду надається зовсім інша оцінка одних і тих же обставин, в результаті чого змінюється кваліфікація злочину.

Підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що успіх в розслідуванні вбивств, вчинених на замовлення, залежить від наступних чинників:

1. Правильне обрання загального алгоритму пошукових дій слідчого на початковому етапі розслідування, знання основних особливостей типових слідчих ситуацій та версій.

2. Висування і паралельна перевірка всіх можливих версій.

3. Забезпечення проведення первинного комплексу слідчих і оперативних дій по всім зазначеним напрямкам.

4. Своєчасність висунення і перевірка самої версії про вчинення вбивства на замовлення - у випадках, коли замовний характер злочину на початковому етапі розслідування ще не є очевидним.

5. Своєчасне вжиття заходів щодо запобігання знищення доказів і збору достатньої кількості непрямих доказів, в тому числі тих, які вказують на мотив вчиненого злочину.

Література

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. №4651-VI / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

2. Комиссаров В.И. Особенности расследования убийств, совершённых по найму / В.И. Комиссаров, О.В. Булаева. - М.: Издательство "Юрлитинформ", 2010. - 160 с.

3. Бородулин А. И. Убийства по найму: криминалистическая характеристика и методика расследования / Под редакцией профессора Р.С. Белкина. - М.: "Новый Юрист" 1997. - 162 с.

4. Тищенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів. - Одеса : Фенікс, 2007. - 260 с.

5. Саїнчин О. С. Слідчі ситуації та алгоритми дій в методиці розслідування серійних вбивств / О.С. Саїнчин. - Актуальні проблеми держави і права. - 2007. - № 22. - С. 49 -55.

6. Саїнчин О.С. Криміналістична структура приватних криміналістичних методик розслідування умисних вбивств / О.С. Саїнчин. - Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2013. - Випуск 4. Т.2. - С. 153-156.

7. Жерж Н.А. Початковий етап розслідування вбивств, вчинених в умовах неочевидності / Н. А. Жерж. - Актуальні проблеми держави і права. - 2014. - № 63. - С. 406 - 412.

8. Алексійчук В. І. Огляд місця події : тактика і психологія : моногр. / В. І. Алексійчук. - Х. : Вид. агенція "Апостіль", 2011. - 190 с.

9. Мироненко С.Ю. Взаємодія оперативних працівників і слідчих при розслідуванні вбивств на замовлення: проблеми та шляхи вирішення / Мироненко С.Ю. - Південноукраїнський правничий часопис. - 2009. - № 3. - С. 182-186.

10. Журавель В.А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції / В.А. Журавель - Х. : Вид. агенція "Апостіль", 2012. - 304 с.

11. Тищенко В.В. Криміналістичні технології в теорії і практиці розслідування / / Актуальні проблеми держави і права. / Збірник наукових праць. - Вип. 44. - Одеса : Юридична література, 2008. - С. 18 - 24.

12. Торган Л. Криминалистические проблемы исследования инсценировок как способов противодействия расследованию преступлений [Текст] / Л. Торган // Международный научно-практический правовой журнал "Leges et Vita" 2013. - № 4. - С. 206-209.

13. Костенко М.В. Вбивство на замовлення: криміналістична характеристика: Монографія. - Харків, 2006. - 159 с.

14. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования: Монография. - Харьков: Факт, 2001. - 220 с.

*Крижановська О.В.,
викладач кафедри адміністративної
діяльності ОВС та економічної безпеки
ОДУВС
Надійшла до редакції: 13.11.2015*

УДК 342.951

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИРОДНО-ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ І ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ " КРИТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА "

Курбанов Я. Л.

У статті розкривається зміст поняття "критична інфраструктура", розглядаються проблеми вдосконалення системи гарантування техногенної безпеки населення і території України, підвищення надійності та безпеки функціонування життєво важливих для країни об'єктів критичної інфраструктури.

Ключові слова: критична інфраструктура, природно-техногенна безпека, надзвичайна ситуація.

"критическая инфраструктура", рассматриваются проблемы усовершенствования системы обеспечения техногенной безопасности населения и территории Украины, повышения надежности и безопасности функционирования жизненно важных для страны объектов критической инфраструктуры.

Ключевые слова: критическая инфраструктура, природно-техногенная безопасность, чрезвычайная ситуация.

В статье раскрывается содержание понятия